

Tab. 1. Zestawienie uwag PIIB do projektów ustaw z dnia 1 października 2018 r., dotyczących wykonywania zawodów architekta i inżyniera budownictwa, wraz z komentarzem (oprac. dr inż. Tomasz Piotrowski)

	Architekt	Inżynier budownictwa	Komentarz
Uprawnienia architekta i inżyniera budownictwa (w szczególności do kierowania budową)	<p>[P-A] Art. 8.</p> <p>1. Posiadanie tytułu zawodowego architekta uprawnia do wykonywania funkcji zawodowych w procesie inwestycyjnym, przez które rozumieć należy działalność polegającą na fachowej ocenie i samodzielnym rozwiązywaniu zagadnień urbanistycznych, architektonicznych i budowlanych, oraz technicznych, i techniczno-organizacyjnych, obejmującą w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wykonywanie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie na zasadach określonych w niniejszej ustawie oraz w ustawie – Prawo budowlane; 2) sporządzanie opinii, opracowań, programów funkcjonalno-użytkowych oraz projektów urbanistycznych i architektonicznych, których wymóg sporządzania wynika z przepisów odrębnych lub sporządzanych w drodze konkursów publicznych, a także dotyczących obiektów wpisanych do rejestru zabytków i obszarów objętych ochroną konserwatorską; 3) sporządzanie projektów aktów planowania przestrzennego. <p>2. Architekt może pełnić samodzielną funkcję techniczną w budownictwie polegającą na kierowaniu budową lub robotami budowlanymi z wyłączeniem robót budowlanych zastrzeżonych dla osób posiadających uprawnienia budowlane w odpowiednim zakresie i specjalności oraz pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, zgodnie z ustawą z dnia ... o inżynierach budownictwa (Dz.U. ... poz. ...).</p>	<p>[P-I] Art. 7. Inżynier budownictwa, w zakresie posiadanych uprawnień budowlanych, jest uprawniony do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, na zasadach określonych w niniejszej ustawie oraz w ustawie – Prawo budowlane.</p> <p>[P-I] Art. 9. 1. Uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń uprawniają do:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projektowania konstrukcji obiektu budowlanego; 2) projektowania w zakresie architektury obiektu budowlanego, w odniesieniu do: <ol style="list-style-type: none"> a) obiektu budowlanego zaliczonego do Kategorii III, o której mowa w załączniku do ustawy – Prawo budowlane, lokalizowanego na obszarze objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i nieobjętym ochroną na podstawie ustaleń tego planu lub przepisów odrębnych; b) obiektu budowlanego o kubaturze do 1000 m³ lokalizowanego w zabudowie zagrodowej lub na terenie zabudowy zagrodowej; 3) kierowania robotami budowlanymi w odniesieniu do konstrukcji oraz architektury obiektu budowlanego. <p>[P-PB] Art. 12. 1. Za samodzielną funkcję techniczną w budownictwie uważa się działalność związaną z koniecznością fachowej oceny zjawisk technicznych lub samodzielnego rozwiązywania zagadnień architektonicznych i technicznych oraz techniczno-organizacyjnych, obejmującą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) projektowanie, sprawdzanie projektów architektoniczno-budowlanych i sprawowanie nadzoru autorskiego; 2) kierowanie budową lub robotami budowlanymi; 3) kierowanie wytwarzaniem konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz nadzór i kontrolę techniczną wytwarzania tych elementów; 4) wykonywanie nadzoru inwestorskiego; 5) sprawowanie kontroli stanu technicznego i bezpiecznego użytkowania obiektów budowlanych; 6) sporządzanie opinii technicznych; 7) rzeczoznawstwo budowlane. 	<p>Architekt poprzez zdefiniowanie jego funkcji zawodowych w procesie inwestycyjnym (nie tylko w budownictwie) posiada nie tylko wszystkie uprawnienia inżyniera budownictwa (który może jedynie wykonywać samodzielne funkcje techniczne w budownictwie), ale także będzie miał możliwość oceniania (nie tylko rozwiązywania) zagadnień urbanistycznych, architektonicznych i budowlanych (czyli wszystkich), oraz technicznych, i techniczno-organizacyjnych. Efektem tego będzie nadrzędna pozycja architekta wobec inżyniera budownictwa, który może fachowo oceniać jedynie zjawiska techniczne. Architektowi przypisuje się zatem wszystko, co nie jest zastrzeżone dla innych zawodów, ale inżynier budownictwa takich zastrzeżeń za dużo nie ma.</p> <p>A więc architekt to także przyszły kierownik wytwarzania konstrukcyjnych elementów budowlanych, inspektor nadzoru inwestorskiego (a także nadzoru autorskiego – pytanie czy będzie mógł łączyć te funkcje?), kontroler stanu technicznego i bezpieczeństwa obiektów budowlanych, a także autor opinii technicznych i rzeczoznawca budowlany.</p> <p>Co ciekawe, tylko osoba z tytułem architekta będzie mogła przygotowywać opinie, opracowania, programy funkcjonalno-użytkowe oraz projekty urbanistyczne i architektoniczne, sporządzane w drodze konkursów publicznych (co z samej nazwy powinno być publiczne) oraz dotyczące tzw. zabytków. W efekcie obszar ten zostanie całkowicie zawładnięty przez architektów.</p> <p>Niedopuszczalne jest umieszczenie w projekcie [P-A] art. 8 ust. 2 uprawnienia architekta do pełnienia samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie polegającej na kierowaniu budową wobec braku analogicznego zapisu w projekcie [P-I]; zgodnie z zakresem uprawnień inżynier budownictwa może jedynie kierować robotami budowlanymi, co skutkować będzie interpretacją dającą prawo pełnienia funkcji kierownika budowy wyłącznie architektowi.</p> <p>Pozostawiono także bez zmian zapis z Prawa budowlanego:</p> <p>[P-PB] art. 42. 1. Inwestor jest obowiązany zapewnić: objęcie kierownictwa budowy (rozbiórki) lub określonych robót budowlanych oraz nadzór nad robotami przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności, który jest w jawnej sprzeczności z wprowadzaniem [P-PB] art. 22 ust. 2 i 3, mówiącym o tym, iż to kierownik budowy zapewnia ustanowienie kierownika robót budowlanych posiadającego uprawnienia budowlane w wymaganej specjalności.</p> <p>Zauważalna jest także wyraźna sprzeczność tego, iż kierownikiem budowy będzie mógł więc być wyłącznie architekt, z przepisem [P-PB] art. 42 ust. 1., stanowiącym, że inwestor będzie zobowiązany zapewnić objęcie kierownictwa budowy przez inżyniera budownictwa, który zgodnie z [P-I] art. 9 takiej funkcji w zakresie swoich uprawnień by nie posiadał.</p>

	Architekt	Inżynier budownictwa	Komentarz
Zdefiniowanie zawodów	[P-A] Art. 3. Zawód architekta polega na rozpoznawaniu indywidualnych i społecznych potrzeb oraz wyrażaniu i realizacji tych potrzeb poprzez planowanie przestrzenne, projektowanie, a także relacji i realizację obiektów budowlanych, ich zespołów, otoczenia i przestrzeni pomiędzy nimi w aspekcie funkcjonalnym, estetycznym i technicznym, a także relacji pomiędzy tymi obiektami a człowiekiem, i środowiskiem naturalnym, i zbudowanym przy poszanowaniu dobra wspólnego, jakim jest przestrzeń oraz globalne i lokalne dziedzictwo kulturowe, uwzględniając, że architektura jest materialnym fundamentem kultury, ładu przestrzennego i społecznego, przenikającym wszystkie dziedziny życia jednostek i społeczności zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej.	[P-I] Art. 4. Zawód inżyniera budownictwa może wykonywać osoba, która jest członkiem samorządu zawodowego inżynierów budownictwa. [P-I] Art. 63. Izba inżynierów budownictwa zrzesza osoby, które korzystają z pełni praw publicznych i mają pełną zdolność do czynności prawnych oraz: 1. posiadają uprawnienia budowlane w specjalnościach , o których mowa w art. 6, lub 2. posiadają uprawnienia budowlane w zakresie odpowiadającym zakresowi specjalności architektonicznej , o której mowa w art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2018 r. poz. 1202 i 1276), w zakresie określonym w art. 14 ust. 3 pkt. 2–4 tej ustawy lub specjalności, o których mowa w pkt. 1, uzyskane przed dniem wejścia w życie ustawy – Prawo budowlane, lub 3. są obywatelami państw członkowskich, którzy uzyskali decyzję o uznaniu kwalifikacji zawodowych.	Nastąpiła wyraźna dysproporcja i nieuzasadnione uprzywilejowanie zawodu architekta , który został zdefiniowany życzeniowo poprzez sylwetkę absolwenta studiów architektonicznych bez określenia konkretnych kwalifikacji. Na tej podstawie próbuję się wytworzyć dla tego zawodu nieuzasadniony merytorycznie szeroki zakres uprawnień w całym procesie inwestycyjnym . Brak jest analogicznego zdefiniowania zawodu inżyniera budownictwa, który zgodnie z propozycją PIIB można by zdefiniować następująco: <i>Zawód inżyniera budownictwa w rozumieniu ustawy polega na twórczym projektowaniu i realizacji obiektów budowlanych w zakresie wykonywanych samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa ludzi, mienia i środowiska oraz poszanowaniem interesu publicznego i dla jego ochrony.</i> Z definicji tej wyraźnie wynika, że inżynier budownictwa to zawód zaufania publicznego i PIIB postuluję, aby zapis o tym fakcie w ewentualnej nowej ustawie się znalazł.
Ograniczenie uprawnień i podporządkowanie jednego zawodu drugiemu	[P-PB] Art. 22. 2. Przy prowadzeniu robót budowlanych, do kierowania którymi jest wymagane przygotowanie zawodowe w innej specjalności, niż posiada kierownik budowy, zapewnia on ustanowienie kierownika robót budowlanych posiadającego uprawnienia budowlane w wymaganej specjalności. 3. Osoba posiadająca tytuł zawodowy architekta, pełniąc funkcję kierownika budowy, jeżeli wymaga tego zakres i rodzaj robót budowlanych, a także gdy kierowanie nimi wymaga przygotowania zawodowego innego, niż posiada ta osoba, zobowiązana jest zapewnić ustanowienie kierownika robót budowlanych posiadającego uprawnienia budowlane w wymaganej specjalności.	[P-I] Art. 9. 1. Uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń uprawniają do: (...) 2) projektowania w zakresie architektury obiektu budowlanego , w odniesieniu do: a) obiektu budowlanego zaliczonego do Kategorii III , o której mowa w załączniku do ustawy – Prawo budowlane, lokalizowanego na obszarze objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i nie objętym ochroną na podstawie ustaleń tego planu lub przepisów odrębnych; b) obektu budowlanego o kubaturze do 1000 m³ lokalizowanego w zabudowie zagrodowej lub na terenie zabudowy zagrodowej; 2. Osoba podejmująca się projektowania , o którym mowa w ust. 1 pkt 2, zawiadamia o tym fakcie okręgową izbę architektów , właściwą ze względu na lokalizację planowanych robót budowlanych. [P-I] Art. 36. 6. Przy ubieganiu się o nadanie uprawnień w specjalności konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń, egzamin obejmuje również znajomość przepisów dotyczących planowania przestrzennego oraz zagadnień związanych z projektowaniem architektury obiektu budowlanego.	Zastanawia ograniczenie inżyniera budownictwa do projektowania w zakresie architektury obiektu jedynie do kategorii III (inne niewielkie budynki, jak: domy letniskowe, budynki gospodarcze, garaże do dwóch stanowisk włącznie) i to tylko na obszarze objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, i nie objętym ochroną na podstawie ustaleń tego planu lub przepisów odrębnych. Czym się bowiem różni sporządzanie projektu na potrzeby terenu A w stosunku do terenu B? Przecież ważne są zastosowane rozwiązania i ich prawidłowość, a nie miejsce realizacji obiektu. Ponadto to jednostka samorządu terytorialnego w zakresie swoich kompetencji dba o ład urbanistyczny na swoim terenie. Wobec powyższego ograniczenia tym bardziej dziwi wprowadzenie dodatkowego przepisu, by na egzaminie o nadanie uprawnień w specjalności konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń wymagana była znajomość przepisów dotyczących planowania przestrzennego oraz zagadnień związanych z projektowaniem architektury obiektu budowlanego. Należy zaznaczyć, że architekt kierujący budową nie tylko przejmując w całości dotychczasowe uprawnienia inżyniera budownictwa bez żadnych ograniczeń, ale także staje się dla niego przetożonym, bowiem będzie on na jego budowie jedynie kierownikiem robót w danej specjalności.
Wykształcenie wymagane do uzyskania uprawnień	[P-A] Art. 9. Uzyskanie tytułu zawodowego architekta wymaga: 1) ukończenia co najmniej 5-letnich studiów jednolitych lub studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku architektura lub architektura i urbanistyka zakończonych tytułem mgr inż. architekt; 2) odbycia rocznej praktyki zawodowej przy sporządzaniu projektów budowlanych; 3) odbycia rocznej praktyki zawodowej na budowie; 4) złożenia egzaminu architektonicznego.	[P-I] Art. 22. Uzyskanie uprawnień budowlanych wymaga: 1) do projektowania bez ograniczeń: a) ukończenia studiów technicznych drugiego stopnia , odpowiednich dla danej specjalności, b) odbycia rocznej praktyki przy projektowaniu oraz c) odbycia rocznej praktyki na budowie; (...) 5) do projektowania i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń: a) ukończenia studiów technicznych drugiego stopnia odpowiednich dla danej specjalności , b) odbycia rocznej praktyki przy projektowaniu oraz c) odbycia półrocznej praktyki na budowie.	Z uwagi na dużą autonomię szkół wyższych, zdarzają się sytuacje (a w przyszłości w związku z wprowadzeniem nowej ustawy oraz mniejszą liczbą studentów będą się zdarzać częściej), że o nadanie uprawnień budowlanych występuje osoba posiadająca ukończone studia I stopnia na kierunku całkowicie niezwiązanym z budownictwem oraz studiów II stopnia na kierunku związanym z budownictwem . Niestety, absolwent takich studiów nie ma właściwego przygotowania do wykonywania zawodu inżyniera budownictwa i Izba nie ma prawnej możliwości weryfikacji jego wykształcenia, i w oparciu o nią – odmowy nadania uprawnień takiej osobie. Szansą jest tutaj dopisanie inżyniera budownictwa jako zawodu, do którego przygotowania w programach studiów uwzględnia się standardy kształcenia, co PIIB odnotowuje z zadowoleniem . Wydaje się, że weryfikacja wykształcenia inżyniera budownictwa powinna się odbywać o te standardy, a nie sam dyplom.

[P-A] – projekt ustawy o architektach z dnia 1 października 2018 r.

[P-I] – projekt ustawy o inżynierach budownictwa z dnia 1 października 2018 r.

[P-PB] – Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 1202) z uwzględnieniem zmian wynikających z projektu ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o architektach oraz ustawę o inżynierach budownictwa z dnia 1 października 2018 r.